

MARMOR

som metervara

**Putsa
den på
väggen**

Du får en läcker och homogen yta som påminner om marmor om du använder den urgamla tadelakt-tekniken. Och du slipper fogar, som du får när du sätter upp kakel.

Tadelakt har använts i flera tusen år av romarna och i den arabiska världen till badrum, akvedukter, bad och bassänger. Det spännande materialet påminner om marmor, när det har bearbetats klart, men det är i själva verket ett synnerligen finkornigt kalkbruk. Efter blandning med vatten till en smet läggs bruket på väggen, där det bearbetas och poleras till en tät och homogen yta som är vattenavvisande.

Du kan använda tadelakt på alla stabila, stumma och fasta underlag. Du kan också använda den som väggbeklädnad i badrum – som vi gör – när väggarna uppfyller gällande regler för våtrum och tätskikt. Här arbetar vi på ett stadigt och fast underlag av fibercementskivor som försetts med tätskikt. För att lyckas med

bearbetningen ska underlaget primas och grundmålas.

För att få tadelakten att fastna ska underlaget putsas med kalkbruk eller rent av kakelfix. Det får inte bli för ojämnt, bara strävt. Blir ytan ojämn måste man släta till den.

Pressas ihop till en stark yta

När putsen eller fixet har härdat efter ett dygn är väggarna klara för avslutande behandling med tadelakt. Massan läggs på tunt med stålputsbräda eller liknande. När ytan börjar torka och bli ljusare ska den glättas, poleras, masseras och pressas ihop med putsbrädan tills den blir blank. Glättningen får de små fina kornen i tadelakten att bilda en stark, homogen yta som liknar marmor.

Tadelakt är fin kalk från Marocko

I ett par tusen år har man i romarriket och flera arabiska länder använt tadelakt till tätning av väggar och golv. Och tekniken duger minsann än i våra dagar!

Tadelakt är en kalkprodukt påminnande om kalkbruk som har använts i ett par tusen år både inomhus och utomhus. Kalken kommer från områden runt Marrakech och "tadelakt" är de lokala berbernas ord för att "gnugga", och det är just en del av hemligheten med denna spännande produkt. När den mycket finkorniga produkten har blandats och infärgats, vilket görs under konstant omrörning i 12–15 timmar, läggs den på väggen i ett rätt tjockt skikt och gnuggas in med en slät sten.

Denna behandling kittar ihop kornen mycket tätt, vilket resulterar i en tät och fast yta. När tadelakt har blandats korrekt har den samma konsistens som tjock grädd-

fil, och för att den inte ska rinna på väggen ska ytan vara lite sträv men samtidigt jämn. Tadelakten ska sedan masseras, pressas, gnuggas och poleras länge för att ytan skal bli blank och se ut som marmor.

Till sist ytbehandlas väggen med en såplösning, olja eller bivax. Såpan startar en kemisk process som gör ytan vattentät och därför har just den tekniken använts i bassänger, hamamer (arabiska badanläggningar) och liknande ställen där man har önskat en hård, vacker och lättvättad yta. En fördel – utöver priset – är att tadelakt inte känns kall som marmor.

1. Grunda

Väggarna ska vara grundmålad och/eller primade innan du putsar dem.

Grundfärgen eller primern sørjer for at putsen fester ordentligt og ser til at underlaget inte suger. Det är inte så viktigt i detta badrum som har behandlats enligt alla regler om tätskikt.

Grundfärgens största fördel är att den ger en ljus och enhetlig bakgrund, så att man inte senare anar missfärgning eller mörka partier genom putsskiktet.

1 Håll upp grundfärgen i ett färgtråg när du har tvättat ur din mållrulle ordentligt. Det är viktigt för annars luddar den.

2 Börja med att grundmåla alla hörn och runt rörgenomföringar. Använd pensel där du inte kommer åt med mållrullen.

3 Täck alla ytor noga med grundfärgen. När du har målat färdigt ska mållrullen tvättas noga innan färgen hinner torka, för annars fördärras rullen.

2. Grundputs

Efter ett dygn ska väggarna försees med ett cirka 3–4 mm tjockt lager kalkputs. Det kan även gå bra med t.ex. kakelfix. Blandar du själv ska putsen vara mycket tunn. Det enklaste är därför att fördela den på väggen med kalkborste eller bred pensel. Genast därefter slätas putsen ut med putsbräda eller bred spackel. Det kräver lite erfarenhet, så du får öva lite.

1 Lägg ett tunt lager puts på väggen, antingen med bred putsbräda eller pensel, som vi använder.

2 Glöm inte att täcka även runt rör och andra hinder på väggen. Det gör du lättast med penseln, som du lätt kan komma åt med.

3 Jämna till putsskiktet med stålputsbräda, och lägg på mera puts där det har blivit för tunt. Lägg ev. på ett extra lager puts efter ett dygn för att få väggen slät.

Slutbehandling

Om du använder tadelakt i våtrum är det viktigt att ytorna efterbehandlas.

När du har polerat tadelakten och ytan är helt torr (torktiden är ett par dygn), bör du ytbehandla den. Det finns tre olika varianter. Bivax, som vi använder, olja eller en såplösning. De två senare är vanligare söderut. Bivax ger en fin och blank yta liksom oljan medan såpan får ytan sidenmatt. Alla tre ytbehandlingarna gör tadelakten ännu mer vattenavvisande och kräver kompletterande behandling en eller ett par gånger varje år.

Om du inte kan polera ytan helt blank krävs det mera bivax. Blir ytan vit har du lagt på för mycket bivax, som tas bort med lacknafa.

BIVAX fördelas på väggen med pensel i ett ganska tunt skikt. Därefter poleras väggarna, helst med polertrissa i excenter-slip eller polermaskin.

Såplösningen bildar en kemisk förening med kalken och gör den vattentät.

SÅPAN blandas med varmt vatten enligt anvisningar på förpackningen och penslas på tjockt. Överskottet dras av med spackel och nästa dag poleras ytan med maskin.